
Scientific Chronicles of the Turkic World

Терки дeнья фeнни хроникасы

Научная хроника тюркского мира



DOI: 10.26907/2311-2042-2024-23-2-170-181

LATEST EVENTS IN THE SECOND HALF OF 2024

From August 23 to 26, the researchers from the Academy of Sciences of the Republic of Tatarstan took part in the 8th International Congress of the World Society for the Study, Preservation and Popularization of the Cultural Heritage of Uzbekistan “The Heritage of Great Ancestors - the Foundation of the Third Renaissance”.

The event was held in Tashkent and Samarkand. The organizers of the forum were the Center for Islamic Civilization under the Cabinet of Ministers of the Republic of Uzbekistan, TURKSOY, IRCICA and the Islamic Foundation “Al-Furqan”.

At this congress, more than three hundred researchers from 35 countries, as well as leading experts, working in the field of studying and preserving the cultural heritage of Uzbekistan, discussed the concept of the Museum of Islamic Civilization, created in Tashkent (for more details see: <https://www.antat.ru/tt/iyli/news/18290/>).

On September 16, the Academy of Sciences of the Republic of Tatarstan hosted the All-Russian Research Conference dedicated to the 300th anniversary of the founding of the Russian Academy of Sciences and the 220th anniversary of the opening of the Kazan Imperial University. The event was organized by the Ministry of Culture of the Republic of Tatarstan, the Academy of Sciences of the Republic of Tatarstan, the Sh. Marjani Institute of History, the Institute of General History of the Russian Academy of Sciences, Kazan (Volga Region) Federal University, the National Museum of the Republic of Tatarstan, and the Elisabeth-Sergius Educational Society Foundation for Assistance to the Revival of Traditions of Mercy and Charity (for more details see: <https://www.antat.ru/tt/iyli/news/18410/>).

On September 18–20, Moscow hosted the 17th International Theological Research and Education Conference “Galimdzhan Barudi Readings” on the topic: “Muslim Religious Institutions in the Development of Society: Traditions and Modernity”. The organizers were the Spiritual Administration of Muslims of the Russian Federation and the Moscow Islamic Institute. The Conference was held as part of the jubilee events dedicated to the 30th anniversary of the Spiritual Administration of Muslims of the Russian Federation and the Moscow Islamic Institute, the 40th anniversary of the spiritual service of Mufti Sheikh Ravil Gainutdin and the 120th anniversary of the Moscow Cathedral Mosque. Representatives of Pakistan, Egypt, Turkey, Jordan, Bahrain, CIS countries and regions of Russian Federation took part in the Confer-

ence. The plenary session presented the pilot edition of the 8-volume dictionary “Islam in the Russian Federation” (for more details see: <https://dumrf.ru/common/event/23969>)

On September 25–26, the Tatarstan Academy of Sciences hosted the All-Russian Research and Practice Conference “In Dedicated Service to Their Fatherland: Personalities in the Historical and Cultural Life of the Russian Provinces”, to mark the 75th anniversary of the outstanding scholar, full member of the Tatarstan Academy of Sciences N. Valeev.

For young researchers, the conference program included master classes “Fundamentals of Organizing Local History Work with Young Scholars (exemplified by Yelabuga and Chistopol)” and “Digital Humanities in Modern Literary Studies” on modern digital technologies in literary studies, linguistics, cultural studies and other humanitarian fields, in which the participants could make interesting discoveries.

The conference program was full of events, the participants were involved in a productive dialogue, further plans were outlined in the study of the historical and cultural life of the Russian provinces (for more details see: <https://www.antat.ru/ru/ite/news/18453/>).

On September 26, the 10th International Linguistic Congress (Turk dil kukumu kurultayi) was held, organized by the Turkish Linguistic Society. During the congress, the participants discussed the current issues of modern Turkology, the problems of the history and theory of Turkic languages and culture, the issues of studying and teaching Turkic languages, and the theory and practice of translation (for more details see: <https://ayk.gov.tr/ru/>).

On October 4, the 32nd International Research Conference “The Dmitriev Readings” was held at the Institute of Asian and African Countries of Moscow State University.

The Department of Turkic Philology at the Institute of Asian and African Countries of M. Lomonosov Moscow State University has annually held the International Conference “The Dmitriev Readings” since 1993 in memory of the founder of the Department, the outstanding Turkologist, folklorist, linguist and historian N. Dmitriev.

Currently, “The Dmitriev Readings” have acquired the status of an international platform where the agenda is programmed and the most pressing issues of Russian and foreign Turkology are discussed. The extensive geography and mixed format of the conference allow scholars from all over the world to exchange views on the issues of studying languages, literature and culture of the Turkic world (for more details see: <https://iaas.msu.ru/news/announcements/xxxii-mezhdunarodnaya-nauchnaya-konferenciya-dmitrievskie-chteniya/?ysclid=m2a324yn27321884237>).

On October 5, in Termez (the Republic of Uzbekistan), the 11th International Youth Research and Practice Conference “Interdisciplinary Methods in Archaeology: Achievements and Challenges” was held at Termez State University, it became the final event of the 11th International Archaeological School. The conference, held in a hybrid format, summed up the work of three sections – “Field Conservation and Restoration of Archaeological Material Made from Ceramics and Metal”, “Photogrammetry, Restoration and 3D Modeling of Archaeological Structures and Architectural Objects”, “Basic Principles of the Experimental Trace Analysis Methodology of the Ancient Tools Functions”, and heard reports from both the School participants and invited archaeologists and restorers (for more details see: <http://archtat.ru/xi-mezhdunarodnaya-arheologicheskaya-shkola-v-termeze-zavershila-svoyu-rabotu/>).

From October 9 to 11, the Academy of Sciences of the Republic of Tatarstan hosted the International Scientific Forum “Languages, Literatures and Cultures of the Peoples of Russia in Modern Academic Science” dedicated to the 85th anniversary of the G. Ibragimov Institute of Language, Literature and Art, the Academy of Sciences of the Republic of Tatarstan.

The grand opening of the forum was attended by Deputy Prime Minister of the Republic of Tatarstan Leyla Fazleeva, Minister of Education and Science of Tatarstan Ilmur Khadiullin, President of the Academy of Sciences of Tatarstan Rifkat Minnikhanov and others.

The common problem for all events of the forum was the historical past, the current state of the languages, literatures, cultures of the peoples of Russia and the prospects of academic science in their study in the context of global challenges of our time.

The organizers accepted more than 100 reports. The event was attended by the scholars from foreign countries (Azerbaijan, Kazakhstan, Kyrgyzstan, Uzbekistan) and from Moscow, St. Petersburg, Novosibirsk, Vladikavkaz, Perm, Tyumen, Ufa, Cheboksary, Saransk, Yoshkar-Ola, Izhevsk, Kazan and other cities (for more details see: <https://www.antat.ru>).

On October 16–18, as part of the 5th Kazan International Linguistic Summit, dedicated to the 220th anniversary of Kazan Federal University and the 80th anniversary of the Department of Tatar Language and Literature of Kazan Federal University, the Lingvomethodological Festival “Language Trends and Methodological Innovations 2024” was held for teachers and lecturers of Russian, native and foreign languages with the participation of education system authorities, leading methodologists, innovative teachers, various teacher associations and unions. The festival included methodological workshops, practicum, seminars, master classes, fairs of methodological ideas, etc. (for more details see: <https://kils.kpfu.ru/ru/o-sammite/>).

On October 28–30, the All-Russian Research and Education Conference “The 9th Bigiev Readings: Muslim Heritage of Russia: Traditions, Personalities and Concepts” was held in Nizhny Novgorod. It was timed to coincide with the 30th anniversary of the Nizhny Novgorod Islamic Madrasah “Makhinur”. This year marks the 20th anniversary of the major scientific event that originated in the Nizhny Novgorod Region: The annual Faizkhanov Readings. The Conference was organized by the Spiritual Administration of Muslims of the Russian Federation, the Moscow Islamic Institute, the Spiritual Administration of Muslims of the Nizhny Novgorod Region, the Nizhny Novgorod Islamic Institute named after Khusain Faizkhanov, the Nizhny Novgorod Islamic Madrasah “Makhinur” and the House of National Unity (for more details see: <https://dumrf.ru/regions/52/regnews/24222>).

On October 29–31, within the framework of the 5th Kazan International Linguistic Summit, dedicated to the 220th anniversary of Kazan Federal University and the 80th anniversary of the Department of Tatar Language and Literature of Kazan Federal University, the International Research Conference “Challenges and Trends in World Linguistics” was held. The Conference provided a unique opportunity to present, discuss and promote the results of research by leading Russian and foreign scholars in the field of linguistics and language education. The co-organizers of the Summit were the Institute of Linguistics and the Institute of Linguistic Research of the Russian Academy of Sciences and the Russian Academy of Education.

The partners of the Summit were the Academy of Sciences of the Republic of Tatarstan (AS RT), the Ministry of Education and Science of the Republic of Tatarstan, the Institute for Education Development Strategy (ISRO), the Federal Institute of Native Languages of the Peoples of the Russian Federation (FIRYA) and others. The main areas of the conference: Computational and corpus linguistics, mechanisms of understanding and text complexity: an interdisciplinary approach; Paleo-Russian studies and digital humanities; cognitive linguistics; traditional linguistics and its digital transformation; literature, art and language in a multicultural world; the Russian language and methods of its teaching; Tatar and other Turkic languages in a multicultural world; linguistic diversity and multilingualism in education, etc. (for more details see: <https://kils.kpfu.ru/ru/o-sammite/>).

On November 22–23, the International Research and Practice Conference “Tatar Philology at Kazan University in the Space of Dialogue among Cultures” was held, dedicated to the 80th anniversary of the Faculty of Tatar Philology and History of KSU and the 220th anniversary of Kazan University. The purpose of the conference was to create a research platform designed to highlight the role, essence and prospects for the development of Tatar literary studies at Kazan University, as well as modern strategies for its teaching and promotion in the space of dialogue among cultures. The event was attended by scholars, university professors, employees of research institutions from the foreign countries of Azerbaijan, Kazakhstan, Turkey and Uzbekistan; from Khakassia, Mordovia, Mari El, Tatarstan and other republics (for more details see: <https://kpfu.ru/philology-culture/>).

On December 4–6, Kazan hosted the International Scientific Forum dedicated to the 30th anniversary of the Institute of Tatar Encyclopedia and Regional Studies, the Tatarstan Academy of Sciences and the 35th anniversary of Tatarstan encyclopedic studies.

The goal of the forum was to exchange experience on a wide range of issues related to the history of the formation and development of national and regional encyclopedias in modern Russia and the world.

The forum included the International Research and Practice Conference “Regional Encyclopedic Studies in the Context of Modern Innovative Challenges”; the Round Table “Tatars of Kyrgyzstan: A Scientific Reference Publication: Results and Prospects of the Work” and the Scientific Seminar “Municipal Encyclopedias: Methodological Approaches” (for more details see: <https://www.antat.ru/ru/ite/news/18523/>).

The information was submitted by G. A. Nabiullina, Associate Professor of the Institute of Philology and Intercultural Communication, Kazan Federal University.

2024 ЕЛНЫҢ ИЯРТЫСЫНДА БУЛГАН ВАКЫЙГАЛАР

23–26 нчы августта Татарстан Республикасы Фәннәр академиясе галимнәре Үзбәкстанның мәдәни мирасын өйрәнү, саклау һәм популярлаштыру буенча Бөтендөнья жәмгыятенен «Бөек бабаларыбыз мирасы – III Ренессанс нигезе» дип исемләнгән VIII Халыкара Конгрессы эшендә катнаштылар. Бу чара Ташкент һәм Сәмәрканд шәһәрләрендә узды.

Форумны Үзбәкстан Республикасы Министрлар кабинеты каршындагы Ислам цивилизациясе үзәге, ТӨРКСОЙ, IRCICA һәм «Әл-Фуркан» ислам фонды оештырды.

Дөньяның 35 иленнән килгән өч йөздән артык галим, шулай ук Үзбәкстанның мәдәни мирасын өйрәнү һәм саклау өлкәсендә эшләүче айдәп баручы белгечләр катнашында узган әлеге конгресста Ташкентта төзәл торган Ислам цивилизациясе үзәге музей концепциясе турында фикер алыштылар. (тулырак: <https://www.antat.ru/tt/iyli/news/18290/>).

16 нчы сентябрьдә Татарстан Республикасы Фәннәр академиясендә Россия Фәннәр академиясенә нигез салынуга 300 ел тулуга һәм Казан Император университеты ачылуга 220 ел тулуга багышланган Бөтенроссия фәнни конференциясе уздырылды.

Әлеге чара Татарстан Республикасы Мәдәният министрлыгы, Татарстан Республикасы Фәннәр академиясе, Ш.Мәржани исемендәге Тарих институты, Россия Фәннәр академиясе Гомуми тарих институты, Казан (Идел буе) федераль университеты, ТР Милли музей, «Елисавета-Сергиев мәгърифәтчелек жәмгыяте» шәфкатчелек һәм хәйриячелек традицияләрен торгызуга ярдәм фонды тарафыннан оештырылды. (тулырак: <https://www.antat.ru/tt/iyli/news/18410/>).

18–20 нче сентябрьдә Мәскәүдә «Жәмгыять үсешендә мөселман дини институтлары: традицияләр һәм хәзерге заман» темасына «Галимжан Баруди исемендәге укулар» XVII Халыкара теологик фәнни-мәгариф конференциясе узды.

Оештыручылар - Россия Федерациясе мөселманнары Диния нәзарәте һәм Мәскәү ислам институты. Конференция Россия Федерациясе мөселманнары Диния нәзарәтенен һәм Мәскәү ислам институтының 30 еллыгына, мөфти шәех Равил Гайнетдиннен дин өлкәсендәге эшчәнлегенә 40 ел тулуга һәм Мәскәү жәмигъ мәчетенен 120 еллыгына багышланган юбилей чаралары кысаларында узды.

Конференциядә Пакистан, Мисыр, Төркия, Иордания, Бәһрәйн, БДБ илләре, Россия төбәкләре вәкилләре катнашты. Пленар утырышта 8 томлык «Россия Федерациясендә Ислам» сүзлегенен басмасы тәкъдим ителде. (тулырак: <https://dumrf.ru/common/event/23969>)

25–26 нчы сентябрьдә Татарстан Республикасы Фәннәр академиясендә Татарстан Республикасы Фәннәр академиясе академигы Н.М. Вәлиевнен тууына 75 ел тулу уңаеннан «Ватанга олуг хезмәт: Россия провинциясенен тарихи-мәдәни тормышында персоналияләр» дип аталган Бөтенроссия фәнни-гамәли конференциясе уздырылды.

Конференция эшендә Россия Фәннәр академиясе, фәнни оешмалар һәм югары уку йортлары, Татарстан Республикасы Фәннәр академиясе фәнни-тикшеренү институтлары галимнәре, республикабыз музейлары һәм китапханәләре вәкилләре катнашты.

Конференция программасы буенча яшь тикшеренүчеләр өчен «Яшь галимнәр белән туган якны өйрәнү эшен оештыру нигезләре (Алабуга һәм Чистай мисалында)», әдәбият белемендә һәм лингвистикада заманча цифрлы технологияләр куллану турында «Хәзерге әдәбият белемендә Digital Humanities» дип аталган мастер-класслар үткәрелде.

Конференция программасы бай эчтәлекке иде, катнашучылар арасында нәтижәле диалог булдырылды, Россия провинциясенен тарихи-мәдәни тормышын өйрәнү буенча алдагы планнар билгеләнде. (тулырак: <https://www.antat.ru/ru/ite/news/18453/>).

26 нчы сентябрьдә Төркия лингвистик жәмгыяте оештырган X Халыкара лингвистик конгресс (Turk dil kurumu kurultayı) узды. Конгресс эше барышында хәзерге тел гыйлеменен актуаль мәсьәләләре, төрки телләр, мәдәниятнең тарихы һәм теория проблемалары, шулай ук төрки телләргә өйрәнү һәм өйрәтү, тәржемә теориясе һәм практикасы мәсьәләләре каралды. (тулырак: <https://ayk.gov.tr/ru/>).

4 нче октябрьдә МДУның Азия һәм Африка илләре институтында «Дмитриев укулары» XXXII Халыкара фәнни конференциясе узды. «Дмитриев укулары» Халыкара конференциясе 1993 елдан башлап ел саен М.В. Ломоносов исемендәге Мәскәү дәүләт университетының Азия һәм Африка илләре институтының төрки филология кафедрасында кафедрага нигез салучы, күренекле тюрколог, фольклорчы, лингвист һәм фән тарихчысы Н.К. Дмитриев истәлегенә үткәрелә.

Хәзерге вакытта «Дмитриев укулары» халыкара платформа статусын алды һәм анда Россия һәм чит ил тюркологиясенең актуаль мәсьәләләре тикшерелә. Бай география, шулай ук конференциянең катнаш форматы бөтен дөнья галимнәренә төрки дөнья телләрен, әдәбиятын һәм мәдәниятен өйрәнү проблемалары буенча фикер алышырга мөмкинлек бирә. (тулырак: <https://iaas.msu.ru/news/announcements/xxxii-mezhdunarodnaya-nauchnaya-konferenciya-dmitrievskie-chteniya/?ysclid=m2a324yn27321884237>).

5 нче октябрьдә Термез шәһәрндә (Үзбәкстан Республикасы) Термез дәүләт университеты базасында «Археологиядә дисциплинара методлар: казанышлар һәм чакырулар» XI Халыкара яшьләр фәнни-гамәли конференциясе булып узды, ул XI Халыкара археология мәктәбенең йомгаклау чарасы булды.

Гибрид форматта уздырылган конференциядә 3 секция эшенә йомгак ясалды: «Керамика һәм металлдан археологик материалны кыр консервациясе һәм реставрацияләү», «Фотограмметрия, археологик структураларны һәм архитектура объектларын реставрацияләү һәм 3D-модельләштерү», «Борынгы хезмәт кораллары функцияләрен эксперименталь-трасологик анализлау методикасының төп принциплары»; чакырылган белгечләр-археологлар, реставраторлар һәм башка катнашучыларның докладлары тыңланды. (тулырак: <http://archtat.ru/xi-mezhdunarodnaya-arheologicheskaya-shkola-v-termeze-zavershila-svoyu-rabotu/>).

9–11 нче октябрьдә Татарстан Республикасы Фәннәр академиясендә ТР Фәннәр академиясенең Г.Ибраһимов исемендәге Тел, әдәбият һәм сәнгать институтының 85 еллыгына багышланган «Хәзерге академик фәндә Россия халыкларының телләре, әдәбиятлары һәм мәдәниятләре» Халыкара фәнни форумы узды.

Форумның тантаналы ачылышында Татарстан Республикасы Премьер-министры урынбасары Ләйлә Фазлыева, Татарстанның мәгариф һәм фән министры Илсур Һадиуллин, Татарстан Фәннәр академиясе президенты Рифкәт Миннеханов һ.б. катнашты.

Форумның барлык чаралары өчен Россия халыклары телләренен, әдәбиятларының, мәдәниятләренен тарихи үткәне, бүгенге торышы һәм хәзерге заманның глобаль таләпләре шартларында аларны өйрәнүдә академик фән перспективалары гомуми проблема булып тора.

Оештыручылар тарафыннан 100 дән артык доклад кабул ителде. Чараларда чит илләрдән (Азәрбайжан, Казахстан, Кыргызстан, Үзбәкстан) һәм Мәскәү, Санкт-Петербург, Новосибирск, Владикавказ, Пермь, Төмән, Уфа, Чабаксар, Саранск, Йошкар-Ола, Ижау, Казан һ.б. шәһәрләрдән галимнәр катнашты. (тулырак: <https://www.antat.ru>).

16–18 нче октябрьдә Казан федераль университетының 220 еллыгына һәм Казан федераль университетының татар теле һәм әдәбияты бүлегенә 80 еллыгына багышланган V Халыкара лингвистика саммиты кысаларында рус, туган һәм чит телләр укытучыларының «Тел трендлары һәм методик инновацияләр - 2024» Лингвометодик фестивале узды. Анда мәгариф системасы

житәкчеләре, әйдәп баручы галим-методистлар, новаторлар, укытучылар ассоциацияләре һәм берләшмәләре житәкчеләре катнашты.

Фестиваль кысаларында методик остаханәләр, практикумнар, семинарлар, мастер-класслар, методик идеяләр ярминкәләре һ.б. үткәрелде. (тулырак: <https://kils.kpfu.ru/ru/o-sammite/>).

28–30 нче октябрь көннәрендә Түбән Новгородта «Махинур» ислам мәдрәсәсенә 30 еллыгына багышланган «Бигиев укулары: Россиянең мөселман мирасы: традицияләр, персоналияләр, концепцияләр» IX Бөтенроссия фәнни-мәгариф конференциясе узды.

Быел Түбән Новгородта үткәрелгән төп фәнни чараның - ел саен үткәрелә торган Фәезхан укуларының – 20 еллык юбилее билгеләп үтелә.

Конференцияне Россия Федерациясе мөселманнары Диния нәзарәте, Мәскәү ислам институты, Түбән Новгород өлкәсе мөселманнары Диния нәзарәте, Хөсәен Фәизханов исемендәге Түбән Новгород ислам институты һәм Түбән Новгородның «Махинур» ислам мәдрәсәсе һәм Милли бердәмлек йорты оештырды (тулырак: <https://dumrf.ru/regions/52/regnews/24222>).

29–31 нче октябрь көннәрендә Казан федераль университетының 220 еллыгына һәм Казан федераль университетының татар теле һәм әдәбияты бүлегенә 80 еллыгына багышланган V Халыкара лингвистика саммиты кысаларында «Хәзерге лингвистиканың чакырулары һәм трендлары» («Challenges and Trends in World Linguistics») Халыкара фәнни конференциясе узды. Аны үткәрү лингвистика һәм тел белеме өлкәсендә әйдәп баручы Россия һәм чит ил галимнәренә тикшерү нәтижәләрен тәкъдим итү, фикер алышу һәм алга этәрү өчен уникаль мөмкинлек бирде.

Саммитны оештыручылар - Тел белеме институты һәм Россия Фәннәр академиясенә лингвистик тикшеренүләр институты, Россия мәгариф академиясе.

Саммитның партнерлары буларак Татарстан Республикасы Фәннәр академиясе (ТР ФА), Татарстан Республикасы Мәгариф һәм фән министрлыгы, Мәгарифне үстерү стратегиясе институты (ИСРО), Россия Федерациясе халыкларының туган телләре федераль институты (ФИРЯ) һ.б.

Конференция эшенә төп юнәлешләр: компьютер һәм корпус лингвистикасы, текстны аңлау механизмнары һәм катлаулылыгы: дисциплина якин килү; палеорусистика һәм цифрлы гуманитаристика; когнитив лингвистика; традицион лингвистика һәм аның цифрлы трансформациясе; мультимәдәни дөньяда әдәбият, сәнгать һәм тел; рус теле һәм аны укыту методикасы; күпмәдәни дөньяда татар теле һәм башка төрки телләр; белем бирүдә тел төреләге һәм күптеллелек һ. б. (тулырак: <https://kils.kpfu.ru/ru/o-sammite/>).

22–23 нче ноябрьдә Казан университетында татар филологиясе факультетының 80 еллыгына һәм Казан университетының 220 еллыгына багышланган «Казан университетында мәдәниятләр диалогы кинчегендә татар филологиясе» Халыкара фәнни-гамәли конференциясе узды. Конференциянең максаты - Казан университетында татар телен, әдәбиятын укытуның тарихын барлау, үсешен һәм киләчәк перспективаларын билгеләү, шулай ук югары уку йортларында татар телен һәм әдәбиятын укытуның заманча стратегияләре хакында сөйләшү.

Чарада чит илләрдән Әзербайжан, Казахстан, Төркия, Үзбәкстан һәм Хакасия, Мордовия, Мари-эл, Татарстан һ.б. республикалардан югары уку йортлары галимнәре, укытучылар, фәнни хезмәткәрләр катнашты. (тулырак: <https://kpfu.ru/philology-culture/>).

4-6 нчы декабрьдә Казанда Татарстан Республикасы Фәннәр Академиясенә Татар энциклопедиясе һәм төбәкне өйрәнү институтының 30 еллыгына һәм Татарстан энциклопедистикасының 35 еллыгына багышланган Халыкара фәнни форум узды.

Форумның максаты: хәзерге Россия һәм дөньяның милли һәм төбәк энциклопедияләренә барлыкка килү, үсеш тарихына бәйле мәсьәләләрнең кинч даирәсе буенча тәҗрибә уртаклашу.

Форум кысаларында «Хэзерге инновацион чакырулар контекстында төбәк энциклопедистикасы» Халыкара фәнни-гамәли конференциясе; «Кыргызстан татарлары: фәнни-белешмә басма: эш нәтижеләре һәм перспективалары» түгәрәк өстәле һәм «Муниципаль энциклопедияләр: методологик алымнар» фәнни семинары үткәрелде. (тулырак: <https://www.antat.ru/ru/ite/news/18523/>).

Материаллар филология фәннәре кандидаты, Казан федераль университетының Филология һәм мәдәниятара багланышлар институты доценты Г. Ә. Нәбиуллина тарафыннан тупланды һәм әзерләнде.

ПРОШЕДШИЕ СОБЫТИЯ II ПОЛОВИНЫ 2024 ГОДА

С 23 по 26 августа ученые Академии наук Республики Татарстан приняли участие в работе VIII Международного конгресса Всемирного общества по изучению, сохранению и популяризации культурного наследия Узбекистана «Наследие великих предков – основа III Ренессанса».

Мероприятие прошло в Ташкенте и Самарканде. Организаторами форума выступили Центр исламской цивилизации при Кабинете Министров Республики Узбекистан, ТЮРКСОЙ, IRCICA и Исламский фонд «Аль-Фуркан».

На этом конгрессе более трехсот ученых из 35 стран мира, а также ведущих специалистов в области изучения и сохранения культурного наследия Узбекистана обсудили концепцию создаваемого в Ташкенте Музея исламской цивилизации (подробнее: <https://www.antat.ru/tt/iyli/news/18290/>).

16 сентября в Академии наук Республики Татарстан состоялась Всероссийская научная конференция, посвященная 300-летию со дня основания Российской академии наук и 220-летию открытия Казанского Императорского университета.

Организаторами данного мероприятия выступили Министерство культуры Республики Татарстан, Академия наук Республики Татарстан, Институт истории им. Ш. Марджани, Институт всеобщей истории РАН, Казанский (Приволжский) федеральный университет, Национальный музей РТ, Фонд содействия возрождению традиций милосердия и благотворительности «Елисаветинско-Сергиевское просветительское общество» (подробнее: <https://www.antat.ru/tt/iyli/news/18410/>).

18–20 сентября в Москве прошла XVII Международная теологическая научно-образовательная конференция «Чтения имени Галимджана Баруди» на тему: «Мусульманские религиозные институты в развитии общества: традиции и современность».

Организаторами выступили Духовное управление мусульман Российской Федерации и Московский исламский институт. Конференция состоялась в рамках юбилейных мероприятий, приуроченных к 30-летию Духовного управления мусульман Российской Федерации и Московского исламского института, 40-летию духовного служения муфтия шейха Равиля Гайнутдина и 120-летию Московской Соборной мечети. В конференции приняли участие представители Пакистана, Египта, Турции, Иордании, Бахрейна, стран СНГ, регионов России. На пленарном заседании прошла презентация сигнального издания 8-томного словаря «Ислам в Российской Федерации» (подробнее: <https://dumrf.ru/common/event/23969>).

25–26 сентября в Академии наук РТ состоялась Всероссийская научно-практическая конференция «Высокое служение Отечеству: персоналии в историко-культурной жизни российской провинции», приуроченная к 75-летию выдающегося ученого, действительного члена Академии наук РТ Н. М. Валеева.

По программе конференции были проведены мастер-классы для молодых исследователей «Основы организации краеведческой работы с молодыми учеными (на примере Елабуги и Чистополя)», «Digital Humanities в современном литературоведении» о современных цифровых технологиях в литературоведении, лингвистике, культурологии и других гуманитарных сферах, в которых участников ждали интересные открытия.

Программа конференции была насыщенной, между участниками состоялся продуктивный диалог, были намечены дальнейшие планы в изучении историко-культурной жизни российской провинции (подробнее: <https://www.antat.ru/ru/ite/news/18453/>).

26 сентября состоялся X Международный лингвистический конгресс («Turk dil kukumu kurultayı»), организованный Турецким лингвистическим обществом. В ходе работы конгресса бы-

ли обсуждены актуальные вопросы современной тюркологии, рассмотрены проблемы истории и теории тюркских языков и культуры, а также вопросы изучения тюркских языков и обучения тюркским языкам, теории и практики перевода (подробнее <https://ayk.gov.tr/ru/>).

4 октября в Институте стран Азии и Африки МГУ состоялась XXXII Международная научная конференция «Дмитриевские чтения».

Международная конференция «Дмитриевские чтения» ежегодно проводится на кафедре тюркской филологии Института стран Азии и Африки МГУ имени М. В. Ломоносова с 1993 г. в память об основателе кафедры, выдающемся тюркологе, фольклористе, лингвисте и историке науки Н. К. Дмитриеве.

В настоящее время «Дмитриевские чтения» приобрели статус международной платформы, где формируется повестка дня и обсуждаются наиболее актуальные вопросы российской и зарубежной тюркологии. Богатая география, а также смешанный формат конференции позволяют ученым со всего мира обмениваться мнениями по проблемам исследования языков, литературы и культуры тюркского мира (подробнее: <https://iaas.msu.ru/news/announcements/xxxii-mezhdunarodnaya-nauchnaya-konferenciya-dmitrievskie-cheniya/?ysclid=m2a324yn27321884237>).

5 октября в г. Термез (Республика Узбекистан) на базе Термезского государственного университета состоялась XI Международная молодежная научно-практическая конференция «Междисциплинарные методы в археологии: достижения и вызовы», которая стала завершающим мероприятием XI Международной археологической школы.

На конференции, проведенной в гибридном формате, были подведены итоги работы 3-х секций: «Полевая консервация и реставрация археологического материала из керамики и металла», «Фотограмметрия, реставрация и 3D-моделирование археологических структур и объектов архитектуры», «Основные принципы методики экспериментально-трассологического анализа функций древних орудий труда», заслушаны доклады как участников Школы, так и приглашенных специалистов-археологов и реставраторов (подробнее: <http://archtat.ru/xi-mezhdunarodnaya-arheologicheskaya-shkola-v-termeze-zavershila-svoyu-rabotu/>).

С 9 по 11 октября в Академии наук Республики Татарстан прошел Международный научный форум «Языки, литературы и культуры народов России в современной академической науке», посвященный 85-летию Института языка, литературы и искусства им. Г. Ибрагимова АН РТ.

В торжественном открытии форума приняли участие заместитель премьер-министра РТ Лейла Фазлеева, министр образования и науки Татарстана Ильсур Хадииллин, президент Академии наук Татарстана Рифкат Минниханов и другие.

Общей проблемой для всех мероприятий форума является историческое прошлое, современное состояние языков, литератур, культур народов России и перспективы академической науки в их изучении в условиях глобальных вызовов современности.

Организаторами было принято более 100 докладов. В мероприятии приняли участие ученые из зарубежных стран (Азербайджана, Казахстана, Киргизии, Узбекистана) и из Москвы, Санкт-Петербурга, Новосибирска, Владикавказа, Перми, Тюмени, Уфы, Чебоксар, Саранска, Йошкар-Олы, Ижевска, Казани и др. (подробнее: <https://www.antat.ru>).

16–18 октября в рамках V Казанского международного лингвистического саммита, посвящённого 220-летию Казанского федерального университета и 80-летию отделения татарского языка и литературы Казанского федерального университета, состоялся Лингвометодический фестиваль «Языковые тренды и методические инновации – 2024» учителей и преподавателей русского, родных и иностранных языков с участием руководителей системы образования, ведущих ученых-методистов, учителей-новаторов, различных учительских ассоциаций и объединений.

В рамках фестиваля проводились методические мастерские, практикумы, семинары, мастер-классы, ярмарки методических идей и т. п. (подробнее: <https://kils.kpfu.ru/ru/o-sammite/>).

28–30 октября в Нижнем Новгороде состоялась Всероссийская научно-образовательная конференция IX «Бигиевские чтения: Мусульманское наследие России: традиции, персоналии, концепции», приуроченная к 30-летию Нижегородского исламского медресе «Махинур».

В этом году отмечается 20-летний юбилей основного научного мероприятия, зародившегося на нижегородской земле: ежегодных Фаизхановских чтений. Организаторами конференции выступили Духовное управление мусульман Российской Федерации, Московский исламский институт, Духовное управление мусульман Нижегородской области, Нижегородский исламский институт им. Хусайна Фаизханова, Нижегородское исламское медресе «Махинур» и Дом национального единства (подробнее: <https://dumrf.ru/regions/52/regnews/24222>).

29–31 октября в рамках V Казанского международного лингвистического саммита, посвящённого 220-летию Казанского федерального университета и 80-летию отделения татарского языка и литературы Казанского федерального университета, состоялась Международная научная конференция «Вызовы и тренды современной лингвистики» («Challenges and Trends in World Linguistics»). Ее проведение дало уникальную возможность представления, обсуждения и продвижения результатов исследований ведущих российских и зарубежных ученых в области лингвистики и языкового образования.

Соорганизаторами Саммита являются Институт языкознания и Институт лингвистических исследований Российской академии наук, Российская академия образования.

В качестве партнеров Саммита выступили Академия наук Республики Татарстан (АН РТ), Министерство образования и науки Республики Татарстан, Институт стратегии развития образования (ИСРО), Федеральный институт родных языков народов Российской Федерации (ФИРЯ) и др.

Основные направления работы конференции: компьютерная и корпусная лингвистика, механизмы понимания и сложность текста: междисциплинарный подход; палеорусистика и цифровая гуманитаристика; когнитивная лингвистика; традиционная лингвистика и ее цифровая трансформация; литература, искусство и язык в мультикультурном мире; русский язык и методика его преподавания; татарский и другие тюркские языки в поликультурном мире; языковое разнообразие и многоязычие в образовании и т. д. (подробнее: <https://kils.kpfu.ru/ru/o-sammite/>).

22–23 ноября состоялась Международная научно-практическая конференция «Татарская филология в Казанском университете в пространстве диалога культур», приуроченная 80-летию факультета татарской филологии и истории КГУ и 220-летию Казанского университета. Цель конференции – создание научно-исследовательской площадки, призванной осветить роль, сущность и перспективы развития татарского литературоведения в Казанском университете, а также современные стратегии ее преподавания и продвижения в пространстве диалога культур.

В мероприятии приняли участие ученые, преподаватели вузов, сотрудники научных учреждений из зарубежных стран Азербайджана, Казахстана, Турции и Узбекистана; из Хакасии, Мордовии, Марий Эл, Татарстана и др. республик (подробнее: <https://kpfu.ru/philology-culture/>).

4–6 декабря в Казани состоялся Международный научный форум, посвященный 30-летию Института Татарской энциклопедии и регионоведения АН РТ и 35-летию татарстанской энциклопедистики.

Цель форума: обмен опытом по широкому кругу вопросов, связанных с историей становления и развития национальных и региональных энциклопедий современной России и мира.

В рамках форума были проведены Международная научно-практическая конференция «Региональная энциклопедистика в контексте современных инновационных вызовов», круглый стол «Та-

тары Кыргызстана: научно-справочное издание: итоги и перспективы работы» и научный семинар «Муниципальные энциклопедии: методологические подходы» (подробнее: <https://www.antat.ru/ru/ite/news/18523/>).

Материалы подготовлены доцентом Института филологии и межкультурной коммуникации Казанского федерального университета Г. А. Набиуллиной.